

ANTONII MUSAE BRASAVOLI MEDICI FERRARIENSIS

IN PRIMVM LIBRVM APHORISMORVM HIPPOCRATIS & Galeni, Commentaria & Annotationes.

NON POSSVM NON VALDE LÆTARI atq; gestire, auditores benignissimi, post tot perpeffos labores, nos hodie hoc solum conscendisse, in quo iam diu publice interpretari, & uos edocere assueti sumus. nam superioribus mensibus illustrissimus & excellentissimus Dux noster Hercules coegit nos publicas lectiones intermittere, ut illum Romam ad Paulum tertium Pontificem maximum, & Neapolim ad Carolum imperatorem quintum comitaremur. In qua re opus fuit patrono atq; bene merenti principi obtemperare. Sed quoties intermissarum lectionum memoria subibat, mentis oculi à lachrymis temperare non poterant. & si nunquam in hoc quatuor mensium spatio otiosus fuerim; nempe inter publicas, bibliothecas atq; priuatas, inter bonorū uirorum confessus atq; disertationes, inter res nouas inquirendas continuo uersatus sum. At nihil unquam uisum est condecibilis, quam publicis lectionibus insudare, & in publicam disertandi arenam descendere, & eo praesertim si auditores probi sint, atq; seduli, quales uos esse iam nouimus. Nemo igitur uestrum admiretur, si in antiquam sedem reuersus gestiam, & ea interpretaturus quæ nondum antea publice aggredi tentauimus. Nam octo annis in hoc almo Ferrariensi gymnasio Dialecticæ gyros interpretati sumus. Deinde philosophiam naturalem nouem annis. Nunc uerò eandem naturalem philosophiam sub alio nomine interpretari auspicabimur, nempe Medicæ rei theoriam, naturalis philosophiæ partē summi uiri censuerunt; propterea à naturali philosophia nec gry quidem discedemus. At Hippocratis Aphorismos interpretandos elegimus, atq; suscepimus. quoniam nullum opus æque utile inueni potest eo, qui Hippocraticas sententias amplectitur, & aphoristicas praesertim. Nosq; interim tarditatem lectionum, sedulitate compensabimus, inutiles disputationes omittentes, & solum integram authoris ueritatem, quantum uires nostræ suppetent, exprimentes. Etenim quum in primo lectionum limine interpretes addubitare soleant, An res medica, ars sit, uel scientia; & an practica, uel speculatiua; & de eius objecto, quæ ambiguitates potius dialecticæ sunt, quam ad hanc artem spectantes, quippe ad curandos ægros nihil proficiunt; sed ad quandam apparentiam potius, & garrulitatem faciunt, propterea eas nos relegabimus, dicentes Medicinam & artem esse atq; scientiam & practicum solam, ut in quaestionibus de hoc proposito aliàs ostendere tentauimus. Quum uerò & hi qui in publicis scholis hoc opus profitentur, aut Iacobum, aut Vgonem, aut alium ex recentibus imitari soleant; nos ex his nullum imitabimur, utpote qui ad ueritatem exprimendam plus obfunt, quam prodesse possint. At Hippocratem ipsum, & Galenium, ac reliquos antiquiores authores totis uiribus imitari studebimus. Nempe ex Hippocrate Hippocratem, & ex Galeno, non solum in huius libri commentarijs, sed in alijs etiam suis uoluminibus interpretabimur: nullus enim est, qui aptius mentē suam se ipso intelligat. Sed ut ad rem ipsam descendamus, quia necessarium est artis medicæ intentionem præscire, scito Græcos omnes, & Aristotelem potissimum Artem definire, esse rectam rationem rerum à nobis factibilem. At quum medica facultas ars sit, erit recta ratio rerum, quæ in ipsa fiunt. At quæ sint illa quæ fiunt, & in quibus fiant, per hunc modum edocere tentabimus. In omni arte tria à Græcis authoribus inueniuntur, ὑποκείμενον, τέλος, & σκοπός. Nam in omni arte, artifex ipse subiecto indiget, circa quod eius operatio uersatur. ut lignarius faber si scamnum effingere studeat, ligno indiget, in quod scamni formam introducat, idq; scilicet lignum, ὑποκείμενον, idest huius artis subiectum

uocatur. σκοπός uerò, uel πρόθεσις, hoc est intentio & propositum, est ipsa scamni forma, eius uerò possessio est scamni τέλος, idest finis, hoc est iam factio scamno ad sedendum uti posse. Idem in re medica cōtingit, eius σκοπέμνον, idest subiectum, circa quod medici actio uersatur, humanum corpus est, ut magister artis Hippocrates in libro De locis in homine docuit, inquit, Corpus humanū materiam esse medici, σκοπός uerò, idest intentio est ipsa sanitas, quam medicus summo studio intendere debet. At τέλος, idest finis est sanitatis possessio, Galeno statim in primo De sectis uestibulo dicente, Medicæ artis scopus sanitas est, finis, ipsius possessio, quamuis in primo De arte curatiua libro, uarios medicæ artis fines apud diuersos authores enarret, quippe nonnulli plerumque sanare medicinæ finem censuerunt; alij ea facere quæ sint ad sanitatem conducibilia; alij morborū causas adimere. Sed hæc ad rem nihil faciunt, quippe Galenus, ipse Medicinæ finem, sanitatis possessionem esse iudicauit, scopum uerò sanitatem ipsam, quod ita intelligere oportet, medici intentionem esse sanitatem inducere, si absit: si uerò adsit, conseruare finis uerò est ipsa sanitas possessa secundum quam operamur. Nec putes medicinæ subiectum esse corpus humanum, ut recentiores in suis disputationibus subiectum accipiunt, pro eo scilicet quod uirtualiter omnem scientiæ ueritatē continet, Sed solum subiectum est, circa quod medici actio uersatur, & in quod illud inducitur, quod à medico intenditur scilicet sanitas. Vnde nos dicimus, sanitatem subiectum esse, eo modo id uocabulum accipientes, quo recentiores accipiunt, quum de subiecto attributionis ab ipsis uocato uerba faciunt. Et si dixeris, sanitatem ob corpus humanum considerari, ideo potius humanum corpus esse hunc scopum, uel saltem uitam ipsam, ob quam omnia fiunt, & considerant; ad hoc de humano corpore Galenus in penultimo capite libri De partibus artis medicinalis respondet, quum inquit, humanum corpus per accidens considerari, & non per se: sanitatem uerò per se, ad quam omnia alia ducuntur, quæ consideranda sunt, Est enim ars factiua, immò, ut dicit Galenus in libro De constitutione artis medicinalis, est ars resectiua. Ad id uerò quod de uita dictum est, sanitas ob uitam quidem consideratur. Sed hoc arti extrinsecum est, nempe fieri potest σκοπός, idest artis intentum ad multos extrinsecos fines ordinari. At in ipsa arte illa non intēdentur: ut in re medica propositum est ipsa sanitas, quæ ad hunc extrinsecum finem respectu huius artis ordinatur, scilicet ad uitam & ad operationes quæ per sanitatem fiunt, uel quæ sunt ipsa sanitas. Ex his scire oportet, subiectum attributionis rei medicæ, idest σκοπός esse sanitatem, non corpus humanum: nam ut Aristoteles docet, finis operatiuæ artis est subiecti proprii constitutio. At ars medica humanum corpus non constituit, sed sanitatem: idque uerè scopus est, uel attributionis subiectum, per quod ars medica ab omnibus alijs distinguitur, quod sanitate fit, & non humano corpore; nam circa humanum corpus multæ artes uersantur, tanquam circa materiam in quam agant. Vt igitur receptui canamus: Subiectum rei medicæ, est humanum corpus. Intentio, est sanitas. Finis, est sanitatis possessio.

Hæc uero diffusius in quæstione De medicinæ subiecto explicauimus.

Nunc autem ne ab his nugis institutum nostrum impediatur, eius libri quem interpretandum suscepimus, inscriptionem contemplemur. Illa autem hæc est,